

HÖRCSIK Diána

Miskolci Egyetem, BTK Tanárképző Intézet, Gyógypedagógiai Tanszék (hallgató)
dia.horcsik@gmail.com

Megváltozott munkaképességű édesanyával a családban és a munkába vetett hit – Hogyan lettem gyógypedagógia szakos hallgató?

Absztrakt

Gyermekkorom óta tudom, milyen egy megváltozott munkaképességű szülővel élni. Édesanyám története nemcsak inspirált, szociálisan is érzékenyebbé tett. Öt évig dolgoztam egy olyan általános iskolában, ahol sok sajátos nevelési igényű tanítványom volt. Ezek a tapasztalatok motiváltak abban, hogy a gyógypedagógiát válasszam.

Kulcsszavak: megváltozott munkaképesség, tanulási nehézség, sajátos nevelési igény, beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézség

Having a mother with a changed ability to work, and faith in work – Why am I studying special education?

Abstract

I grew up with a parent with a changed ability to work. My mother's story not only inspired me, but also made me sensitive towards other people. I worked in a primary school for five years where I taught many pupils with special educational needs. This experience motivated me to start studying special education.

Keywords: change in ability to work, learning difficulties, special educational needs, emotional and behavioral disorder

Megváltozott munkaképességű édesanyával a családban és a munkába vetett hit – Hogyan lettem gyógypedagógia szakos hallgató?

Az alábbi publikáció édesanyám szóbeli engedélyével készült.

Kisgyermekként nagyon élveztem a folyamatos anyai közelséget. Azt, hogy a lehetőségeknek hála a lehető legkevesebb időt töltöttem az óvodában, hogy amikor lehetett, akár hétköznap délelőtt is, elmehettünk a játszótérre, kirándulni, vagy meglátogathattuk szabadon a nagyszülőket, és nem kellett sietni haza. Akkor még nem tudtam, hogy ennek milyen ára van. Édesanyám középiskolás volt, amikor valószínűleg egy vírusfertőzés következtében elindult szervezetében a folyamatos gyulladáásokat generáló folyamat. Néhány évvel később kapta meg a Bechterew-kór diagnózisát. 1991-ben, 27 évesen, nem teljesen 9 évnyi munkaviszonnal, ahogy akkoriban mondták, leszázalékolták. Stigmaként hatott rá, meg kellett birkóznia a kifejezéssel, mely dühöt, rettegést, haragot váltott ki, és folyamatosan felmerült benne a kérdés, hogy miért pont ő, miért most, és mit hoz a jövő. Ameddig csak lehetett, igyekezett titkolni a betegségét a tágabb környezete előtt, annak ellenére is, hogy az örökmozgó fiatalból napi szinten fájdalomcsillapítót szedő felnőtt lett. Ma már *leszázalékolt* helyett azt mondjuk, *megváltozott munkaképességű*. Mennyivel szebb megfogalmazás! A szavaknak ereje van. Egy kifejezés, ami nem a kisebbségre utal, melyet talán éppen ezért könnyebb feldolgoznia az érintett embereknek.

Édesanyám diagnózisából és állapota romlásából azt a következtetést vonták le az orvosok, hogy 40 éves korára kerekesszékre kerül majd a nagyizületek meszesedése miatt, emellett rövidebb élettartammal is „biztatták”. Amit csak lehetett, megtett, és a mai napig megtesz ennek elkerülése érdekében. Rendszeresen jár kontrollra a reumatológiai szakrendelésre, ahol évtizedekig egy neves főorvos úr betege volt. Évente két alkalommal kap fizioterápiás kezeléseket, melyek, ha rövid időre is, de enyhítik fájdalmát. Amikor elkezdtem a középiskolai tanulmányaimat, úgy döntött, szeretné megpróbálni, mire is képes. Ekkor volt 38 esztendő. Döntését édesapám is támogatta. Megbízási szerződéssel a helyi megyei napilapnál vállalt állást, ahol üzletkötőként dolgozott az akkori törvények szerinti munkaidővel. A csapatban mindannyian megváltozott munkaképességű munkavállalók voltak. Ebben a 1,5–2 évben, mondhatjuk, hogy kinyílt előtte a világ. A sikerélmények hatására önbizalma megnőtt, hiszen bebizonyította önmagának, hogy képes elvégezni a rábízott feladatokat. Így már nemcsak a háztartás vezetése hárult rá, hiszen ismét dolgozó, kereső nő lett.

2006-ban új munkaterületen próbálta ki magát. Kollégái zöme itt is megváltozott munkaképességű munkavállaló volt. A közel 3,5 év alatt több területen kellett helyt állnia, betanított munkásként hol lefestett alkatrészek tisztítását kellett végeznie, hol

pedig koszorút készítenie. Mindig azt, amit a megrendelő kért. Sajnos a válság miatt elkezdődött az elbocsátási hullám, amely a cég megszűnésével ért véget. Ebben az időszakban édesanyám már gondolt arra, hogy egyszer majd remélhetőleg nyugdíjas lesz, ezért a törvények adta lehetőségnek köszönhetően magasabb nyugdíjárulékot fizetett. Ma már tudjuk, hogy sajnos feleslegesen. Amikor a Nyugdíjbiztosítási Igazgatóságtól megérkezett a levél, melyben feltüntették ledolgozott éveinek számát, kiderült, hogy a törvénymódosítás hatására elvesztett néhány olyan évet, amikor bejelentett munkavállalóként, de megváltozott munkaképességű rokkantnyugdíjasként dolgozott. Így ma az elsődleges célja, hogy az öregségi nyugdíjkorhatár előtt összejöjjön a minimum 20 éves munkaviszonya, majd ezt minél több esztendővel meg tudja toldani.

A 2011-es év fordulópont volt, a család szerkezetében is változásokat hozott. Nagyjából 1–1,5 évvel korábban édesanyám belevágott egy kísérleti folyamatba, mely biológiai terápiával igyekezett segíteni a bechterewes betegeknek. A cél az volt, hogy a visszafordíthatatlan folyamatot a havi infúziók segítségével megállítsák vagy, amennyire csak lehet, lelassítsák. Szerencsére a szervezete jól reagált a kezelésre, melynek eredményeként mozgása könnyedebb lett, mindennapos fájdalmai megszűntek, ahogy az évente visszatérő súlyos szemgyulladása is elmúlt. Figyelnie kellett azonban arra, hogy ne erőltesse meg magát, hiszen bár a fájdalmak elmúltak, a már meglévő izületi merevség megmaradt. Az infúziók egy nem várt „mellékhatást” is hoztak, ugyanis a hormonrendszerre is hatással voltak. 2011-ben megszületett az öcsém, aki – jó értelemben véve – teljesen felforgatta az addig megszokott hétköznapijainkat. Édesanyám 47 esztendő volt ekkor, kisebb csodaszámba ment a terhessége.

2014-ben úgy gondolta, ismét munkába állna, augusztus 1-jén helyezkedett el a Szimbiózis Alapítványánál. Sokat gondolkodtam, hogy helyes-e, ha nevén nevezzük ezt az intézményt. Azonban nem a reklámozás a cél, hanem az általuk megvalósított jó gyakorlat egy szeletének a bemutatása. Édesanyám előbb az egyik lakóotthonban takarított, ahol már megismerkedett a fiatalok élethelyzetével, majd az Alapítvány éttermének munkatársa lett. Izgalmas kihívásként tekintett a feladatra. Az átépítést követő takarítási munkálatoktól a létesítmény utolsó pillanatáig az étteremben dolgozott. Számára is fájdalmas volt a bezárása. A mai napig örömmel gondol rá vissza, csodálatos ékszerdobozként emlegeti a helyet, ahol jó hangulatú, egymást segítő csapatban dolgozhatott együtt munkatársaival.

Nagyon örült annak, hogy lehetőséget kapott, így az Alapítványon belül más munkakörben helyezkedhetett el. A gyümölcsfeldolgozó üzem felszereltsége elmondása szerint minden háziasszony álmát megvalósítja. Az, hogy tartósítószerrel nem használva lehet egészséges lekvárokat, szörpöket készíteni, inspirációt jelentett neki is, és nekem is. Kisebbségi hatásra vettünk egy befőzőautomatát, együtt kerestük a recepteket, kísérleteztünk otthon. A jó hangulat és a közösen töltött kellemes idő mellett új ízek kerültek az asztalunkra. Az ötletelés ma is tart, nemcsak a családon belül, hanem édesanyám munkahelyén is. Nagyon örül annak, hogy kellemes légkörben, egymást tanítva és egymástól tanulva dolgozhat, fiatalokkal körülvéve magát, akik fejlődését így folyamatosan követheti. És annak is, hogy nem hiába dolgoznak, az elkészült lekvárokra, sült teákra és szörpökre szerencsére felfigyeltek az emberek, szívesen fogyasztják azokat.

Édesanyám munkája alapján két fontos dolgot figyeltem meg, mely az étteremre is jellemző volt, de a gyümölcsfeldolgozó üzemben is ugyanúgy megfigyelhető. Az egyik a harmónia. A pozitív légkör, amikor fel sem tűnik, hogy valaki az Alapítvány fiataljaként vagy megváltozott munkaképességű dolgozójaként végzi a munkáját, inkább a jó hangulat az, amire felfigyelhetünk. A másik a rugalmasság és a családbárát szemlélet, mely nagy segítség számára is a mindennapokban.

Egyrészt ez a jó tapasztalat vezetett a gyógypedagógia irányába, másrészt a saját munkatapasztalatom. Előző munkahelyem festői környezetben volt, ahol pedagógusként a mindennapokban szembesültem a borsodi kistérségi valósággal. Csak a tények kedvéért: bő 5 évig tanítottam egy olyan általános iskolában, ahol száz százalékban a kisebbséghez tartozónak vallották magukat a tanulók, akiknek szinte mindegyike minimum hátrányos helyzetű volt, a sajátos nevelési igényű és a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő gyermekek aránya pedig annak ellenére is magas, hogy sokakat nem visznek el a szülei vizsgálatra. Sokan iskolaéretlenül érkeznek az intézmény első osztályába, mert a körzeti óvodákban egyszerűen nincs hely a számukra, így a legtöbben minimum egyszer kénytelenek megismételni az iskola első évfolyamát, de a bukás sajnos a későbbiekben is gyakori. Az iskolában az alapelv az, hogy az osztályfőnök mindaddig, amíg a gyerekek iskolában vannak, anyja helyett anyja, apja helyett apja az osztályába járó tanulóknak. Ez nem véletlen, a nevelés jelentős része arra a maroknyi pedagógusra hárul, akik próbálnak átevezni a mindennapok háborgó tengerén. Mivel a nagyobb településektől messze helyezkedik el az iskola, folyamatos tanárhiánnyal és szakemberhiánnyal küzd az intézmény. A tavalyi tanévben például a 6 alsós osztályra egyetlen tanító végzettséggel rendelkező kolléga jutott, a többi osztályban képesítés nélküli, általában érettségivel rendelkező kollégák tanították a gyerekeket. Ebből is látszik, hogy nagy szükség lenne pszichológusra, gyógypedagógusra, logopédusra, fejlesztőpedagógusra, és mint az előző példa is takarja, tanítókra. Mert bár az iskola technikai felszereltsége lenyűgöző, az emberi jelenlétet nem pótolhatja. Mindez reménytelen, a szakszolgálat olyan szinten túlterhelt a térségben, hogy – ahogy az egyik tankerületi rendezvényen is nevezték – a civilizációs végpontokra egyszerűen nem jutnak el. Ma már én sem vagyok ott. A magánélet más megyébe vitt. Bármennyire is nehéz feladat volt a helytállás, hiányzik az a környezet.

Ez volt a másik oka, hogy elkezdtem a gyógypedagógiai képzést. Nagyon sok olyan tanulót ismertem meg, akinek segítségre lenne szüksége, és ahogy látom a tendenciát, egyre többen vannak. Hogy a felgyorsult életmód, az információrobbanás, a digitális eszközök vagy az egyre inkább fejlődő tudományterületek miatt van így, azt nem könnyű kideríteni. Mire elvégzem a képzést, szeretnék egy nagy kulcstartót felépíteni a megszerzett tudásból, melyre rátehetném majd azokat a kulcsokat, melyekkel segíthetek a gyermekeknek.